

Franciszek Sieg

"Meditationen über Christus und der Laie nach dem Konzil", Michael Schmaus, Regensburg 1966 : [recenzja]

Collectanea Theologica 38/4, 218-219

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zagadnienie to opracowane wspólnie przez katolików i protestantów stanowi przedmiot recenzowanej tutaj książeczki. Referaty, które się na nią składają, analizują kolejno stosunek religii do wiary w Starym Testamencie oraz w Ewangelii św. Jana, dalej religię jako problem teologiczny naszego czasu, wreszcie stosunek elementów wewnętrznych do zewnętrznych w religijności. Referaty utrzymane są w tonie umiarkowanym i wskazując, że różniczenie między wiarą i religijnością znajduje pewne podstawy w Piśmie św. nie wyciągają tak radykalnych konkluzji, jak niektórzy autorzy. Wiele wyjaśnia w tym względzie trzeci referat, który mówi o konieczności form zewnętrznych związanych z Wcieleniem, Objawieniem i wiarą. Dlatego odrzucenie pewnych form religijności prowadzi zwykle do innych. Niemożliwe jest jednak chrześcijaństwo całkowicie bezreligijne, gdyż zaprzeczyłoby swojej własnej naturze, wynikającej z Wcielenia Syna Bożego.

Główna wartość referatów polega na tym, że podjęły one prawdziwie postawiony problem stosunku elementów wewnętrznych do zewnętrznych w religijności i pytanie, w jakiej mierze elementy zewnętrzne mogą ulegać zmianie bez naruszenia prawdziwości samego Objawienia. Zagadnienie to jest nie tylko aktualne dla katolików w związku z posoborowym *aggiornamento*, ale dla wszystkich chrześcijan oraz wszystkich wierzących żyjących w szybko zmieniającym się świecie, który przybiera coraz to bardziej znamiona świata czysto świeckiego. Książka ta może im dopomóc, by także w tym świecie potrafili żyć jako ludzie prawdziwie religijni.

KS. STEFAN MOYSA SJ, WARSZAWA

MICHAEL SCHMAUS, *Meditationen über Christus und der Laie nach dem Konzil*, Regensburg 1966, Verlag Josef Habbel, s. 146.

Dziełko M. Schmausa jest nowym opracowaniem jego książki *Christus das Urbild des Menschen*. Ze względu na duże zmiany i uzupełnienia podyktowane przez współczesną myśl teologiczną, autor nadał książce nowy tytuł. Książka, jak zaznacza autor w przedmowie, ma służyć duszpasterzom oraz zainteresowanym i zaangażowanym laikom. Dlatego też problematyka, która koncentruje się na osobie Jezusa Chrystusa i na jego zbawczej funkcji, nie jest potraktowana teoretycznie. W drugiej części omawia autor miejsce laikatu w Kościele oraz jego zadania w świetle Vaticanum II: jego funkcję liturgiczną i misjonarską oraz rolę w kształtowaniu świata. W ten sposób prowadzi czytelnika od rozważań teologicznych do realizacji konkretnych postaw.

Zdaniem autora, podstawowym zagadnieniem dla współczesnych myślicieli reprezentujących różne kierunki jest problem człowieka. Kim jest człowiek? Szanse ludzkości w nadchodzącej epoce są uzależnione od właściwej odpowiedzi na to pytanie. Trafna odpowiedź zapewni ład, zła — powiększy chaos. Tymczasem wśród myślicieli istnieje wielka rozbieżność poglądów. W takiej sytuacji chrześcijanin świadomy swej odpowiedzialności winien wraz z ludźmi innych przekonań podjąć trud poszukiwania i pomóc wejść na otwartą drogę wyzwalającej prawdy. Na tle osoby Jezusa Chrystusa i jego zbawczej funkcji ukazuje autor szerokie pole pracy chrześcijanina.

Punktem wyjścia dla autora jest przekonanie chrześcijanina, że istotne rzeczy można określić tylko w relacji do Chrystusa. Na tej linii znajduje się także rozwiązanie problemu człowieka. Jezus Chrystus bowiem mimo swojego współistnienia w Logosie, był prawdziwym człowiekiem, posiadał nieumniejszoną naturę ludzką. Skoro zaś do istoty człowieka należy, jak mówi

Schmaus, jego otwartość na Boga, to natura ludzka Jezusa Chrystusa, całkowicie otwarta na Boga, została w sposób doskonały wypełniona. Zatem wszystko co prawdziwie ludzkie znalazło w Chrystusie swoje urzeczywistnienie. Wobec tego Jezus Chrystus jest najdoskonalszym ideałem i pierwowzorem człowieka.

Czy może on jednak być tą wielką nadzieją w nowej epoce? Czy w oparciu o Chrystusa można budować powszechne braterstwo ludzi? Wielu odpowiada, że nie. Autor nie daje z góry odpowiedzi, lecz rozwija ją w kolejnych rozważaniach, w których opisuje nową ontologiczną pozycję świata oraz nowe *ethos*, jakie świat uzyskał po dokonaniu dzieła zbawienia. Pierwsze rozważania poświęca sylwetce Chrystusa. Naprzód ukazuje w dialektycznym obrazie Syna Człowieczego wziętym z proroctwa Daniela obok słabości jego ludzkiej natury także jego niebieską chwałę. Następnie przedstawia Syna Człowieczego ogłaszającego swoje najwyższe prawa i prerogatywy — Pana świata, który przychodzi na świat, aby służyć, który wyniszcza się dla życia świata, który krocząc drogą śmierci zwyciężył śmierć oraz grzech i przywrócił na świecie panowanie Boga — Królestwo Boże. Wreszcie ukazuje autor w świetle Pisma św. funkcję Logosu w ekonomii Bożej. Świat jest urzeczywistnieniem myśli Bożej odwiecznie ukształtowanej przez Ojca w Logosie, Słowie Bożym. Dlatego też w świecie, zarówno jako całości, jak i w poszczególnej jego części, kryje się odwieczny sens. Właśnie w Słowie Wcielonym otrzymaliśmy porękę sensowności naszej rzeczywistości. Kto wierzy więc w Jezusa Chrystusa ustrzeże się przed absurdalnością. Oczywiście nie zawsze łatwo odczytać przysłonięty wydarzeniami na pozór bezsensownymi, np. kataklyzmami, nienawiścią ludzką, grzechami itp., obiektywny sens rzeczywistości, boski plan świata. Wierzący, nawet gdyby mu się nie udało go odczytać, mocą swej wiary jest przekonany, że ten sens istnieje i żyje nadzieją, że w przyszłości zostanie mu odsłonięty. Logos wszedł bowiem w ludzkie dzieje. Prześwietlił je i opromienił swoją chwałą.

Następne rozważania zawierają szczegółowe rozwinięcie myśli autora. Oto niektóre tematy: śmierć Chrystusa a panowanie Boże, panowanie Boże a panowanie szatana, środki walki Chrystusa, śmierć Chrystusa jako wyraz posłuszeństwa wobec Ojca a zmartwychwstanie jako łaskawa odpowiedź Ojca, dzieło Chrystusa początkiem nowych czasów, Chrystus—Pielgrzym, Chrystus—Kyrios, Księga historii, zamysły Boga względem ludzi, życie ochrzczonego we wspólnocie z Chrystusem, zadania człowieka zjednoczonego z Chrystusem chrześcijanin jako pielgrzym, kształtowanie świata, sens cierpienia, cierpienie niewinnych, człowiek wolny.

Osoba Jezusa Chrystusa i jego dzieło staje zawsze w centrum uwagi. Autor podaje trafne ujęcia jak na przykład: przez zmartwychwstanie świat uzyskał nową ontologiczną pozycję i nowe *ethos*; cuda są błyskawicznym odsłonięciem przyszłości, gdy nastanie pełne panowanie Boże; cierpienie jest znakiem, że Bóg prowadzi człowieka do pełni; Chrystus dał nowy początek, który nosi w sobie niezniszczalną tendencję do ostatecznego wypełnienia.

Autor często stosuje w różnych aspektach paralele: życie Chrystusa — życie chrześcijanina. Ściśle łączy refleksje teologiczne z konkretnymi sytuacjami życia ludzkiego. W konsekwencji daje to głębszą i pełniejszą wizję ekonomii Bożej w całej jej dynamice a rozważania przybierają formę egzystencjalną i prowadzą do rewizji postaw. Życie chrześcijanina przedstawia się jako solidarna z Chrystusem walka ze złem moralnym i fizycznym podjęta z woli Ojca, który prowadzi drogą Syna przez krzyż do chwalebego odnowienia, do pełni człowieczeństwa. Na wielu odcinkach daje autor z wielką precyzją nową, trafną interpretację życia chrześcijańskiego w zjednoczeniu z Bogiem.